

Författningssamling

Dokumenttyp Policy (bevaras)	Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Beslutsdatum 2018-01-25	§ 6
Dokumentansvarig Utvecklingsstrateg			
Gäller för Nässjö kommun		Senast reviderad 2025-06-12 § 78	

Principer för medborgardialog

Syftet med principerna

Syftet med Nässjö kommuns principer för medborgardialog är att vägleda nämnderna när de ska besluta om medborgardialog och att de medborgardialoger som genomförs håller bra kvalitet.

Varför medborgardialog?

Medborgares möjlighet till inflytande och delaktighet i det lokala samhällets utveckling är en viktig demokratifråga. Dialogen med medborgarna är därför ett viktigt komplement till de allmänna valen vart fjärde år. Dialogen kan dels öka tilliten till det demokratiska systemet, dels bidra till att utveckla ett mer socialt hållbart samhälle där alla känner sig delaktiga. En viktig utgångspunkt för medborgardialog är att vi har kompetenta medborgare som vill ta ansvar och bidra med kunskap och erfarenheter.

Medborgardialog i Nässjö kommun syftar till att:

- Ge möjlighet för allmänheten att påverka.
- Ge nämnden ett bättre underlag för beslut genom att fler synpunkter och förslag kommer fram.
- Ge allmänheten en större förståelse för de beslut som fattas.

Kännetecknen för god medborgardialog i Nässjö kommun

Medborgardialog som Nässjö kommun genomför ska vara av bra kvalitet. Bra kvalitet innebär att medborgardialogsprocessen från början till slut kännetecknas av:

- Tydlighet
- Uppriktigt intresse för medborgarnas synpunkter
- Politisk vilja och engagemang
- Inkludering - alla medborgare ska ges möjlighet att delta
- Insyn – kommunikation under hela processen

Medborgardialog i beslutsprocessen

En medborgardialog hör till ett avgränsat ärende som är påverkbart och av allmänt intresse. En nämnds dialog med sina brukare om rena verksamhetsfrågor är inte medborgardialog, till exempel matråd och föräldraråd. Medborgardialog är inte möjlig i ärenden om enskilda personer.

Medborgardialogen sker mellan de som beslutar och de som berörs direkt eller indirekt av frågan. Ett ärende kan omfatta en eller flera medborgardialoger beroende på frågans art och omfattning. Ett förslag att genomföra en medborgardialog kan komma från allmänheten, en förvaltning eller en nämnd, men det är alltid de förtroendevalda i nämnden som beslutar om att genomföra en medborgardialog eller inte.

Ta ställning till om medborgardialog ska användas

Använd frågorna nedan för att komma fram till om medborgardialog är lämpligt i frågan.

- Har frågan ett allmänintresse?
Ja – gå vidare.
Nej, frågan berör enbart människor i rollen som brukare av en viss verksamhet eller service.
Nej.
- Finns det möjlighet för medborgarna att påverka frågan?
Ja – gå vidare.
Nej, det finns juridiska, ekonomiska eller politiska anledningar som gör att frågan inte kan påverkas. Tänk på att medborgarna ändå kan behöva få information om frågan.
- Har frågan en hög grad av komplexitet?
Använd följande kännetecken som hjälp för att bedöma om frågan är så pass komplex att det finns risk för motsättningar och konflikt:
 1. Många parter (organisationer och/eller individer) är berörda.
 2. Frågan består av flera delar och/eller hanteras på olika nivåer.
 3. Frågan är oförutsägbart och dynamisk. Nya saker dyker ofta upp och frågan ändras på ett oförutsägbart sätt.
 4. Det finns historik, som olösta frågor, gamla konflikter, misslyckade försök att hantera frågan.
 5. Frågan präglas av starka värderingar och väcker känslor.
 6. Identiteten hos någon/några av de inblandade påverkas.

Ja – använd SKR:s metod för dialog om komplexa samhällsfrågor, som kännetecknas av att först samla in alla berörda perspektiv (lyssna i 360 grader) och sedan gemensamt arbeta fram åtgärder och åtaganden (arbeta i 360 grader).
Nej – använd någon annan metod för medborgardialog än den som är avsedd för komplexa frågor.

När nämnden har beslutat om att medborgardialog ska genomföras, ska nämnden ta ställning till följande delar.

Besluta om medborgardialogens omfattning

Nämnden ska besluta om vilken eller i vilka delar av frågan som nämnden ska ha medborgardialog om. Vad vill vi använda medborgardialog till? Följande punkter är exempel på olika delar i ett ärende där medborgardialog kan vara lämpligt:

- För att fånga behov
- För att få svar på frågor
- För att samla in olika gruppers perspektiv
- För att få förslag på lösningar
- För att analysera förslag
- För att vara delaktiga i beslut
- För att diskutera hur en åtgärd ska genomföras
- För att utvärdera genomförd dialog

Gör en målgruppsanalys

Den ska ge svar på:

- Vilka medborgare är mycket respektive lite berörda
- Vilka av de medborgare som är mycket berörda, bedöms vara svåra respektive lätta att få delaktiga i dialogen.

Välj dialogmetod

Utgå från målgruppsanalysen och vad resultatet av dialogen ska användas till för att välja lämplig dialogmetod. Planeringsverktyget på dialogguiden.se kan vara ett stöd för att välja lämplig metod.

Vilken typ av delaktighet ska medborgarna ha i medborgardialogen? Använd modellen nedan som stöd för att komma fram till vilka påverkansmöjligheter medborgarna ska ha.

Delaktighetsform	Metodexempel
Lämna synpunkter	<i>Enkätundersökning, intervju</i>
Samla in olika gruppers perspektiv	<i>SKR:s metod 360 grader för komplexa frågor</i>
Resonera och utbyta tankar och idéer med andra	<i>Idécafé</i>
Utveckla och ta fram konkreta förslag	<i>Framtidsverkstad, workshop</i>
Medbestämmande, vara med och fatta beslut.	<i>Medborgarbudget</i>

Ingen delaktighetsform är bättre än någon annan. Det är viktigt att vi är tydliga med vilken form av delaktighet som erbjuds, annars är risken stor att vi väcker felaktiga förväntningar.

Resursanalys

Gör en analys av vilka resurser som krävs för den valda metoden. Kostnader som följer av medborgardialogen betalas av ansvarig nämnd.

- Vilka ekonomiska och personella resurser krävs för den valda metoden?
- Har nämnden resurser för vald metod?

- Har nämnden kompetens för vald metod eller behövs det utbildning?

Kommunledningskontoret kan ge eller hjälpa till med att hitta lämpliga utbildningar.

Planera dialogen

Strukturerar upp vad som ska göras, vem som ska göra det och när det ska göras i en aktivitets- och tidsplan. Planen ska även beskriva hur dialogen ska utvärderas.

Ta fram en kommunikationsplan som talar om hur kommunikationen med medborgarna ska gå till före, under och efter medborgardialogen. Det är viktigt att berätta för medborgarna om vad som kom fram i medborgardialogen och hur det påverkade frågan.

Kommunledningskontoret kan ge råd vid planering och utformning av medborgardialoger eller hjälpa till med kommunikationsfrågor.

Genomför dialogen

De förtroendevaldas roll i medborgardialogen är att:

- Bjuda in till dialogen och förmedla ett uppriktigt intresse för medborgarnas deltagande.
- Aktivt lyssna på medborgarna under dialogtillfället.
- Företräda nämnden, inte partierna.

Tjänstepersonernas roll i medborgardialogen är att:

- Praktiskt planera, organisera och dokumentera medborgardialogens genomförande.
- Hjälpa till med faktakunskap och metodstöd.
- Prestigelöst ta del av medborgarnas synpunkter, tankar och idéer.

Ta hand om resultatet av dialogen

Bearbeta resultatet av medborgardialogen så att det kan användas som en del av frågans beslutsunderlag. Återkoppla resultatet till medborgarna enligt kommunikationsplanen.

Utvärdera dialogprocessen

Utvärdera dialogprocessen både utifrån genomförandet och hur medborgardialogen påverkade frågan. Syftet med utvärderingen är att ta reda på vad i dialogprocessen som kan förbättras och om medborgardialogens syfte uppfylldes (se under rubriken: Varför medborgardialog?).
